

Kerkelijke kleurenwijzer

Al in de 10e eeuw kende men in de kerkelijke liturgie een symbolische betekenis toe aan kleuren. Vanaf de 13e eeuw kregen ze de betekenis zoals we die nu nog kennen:

Wit: de feestkleur, kleur van zuiverheid en licht. Deze kleur wordt gebruikt op de feesten die te maken hebben met vernieuwing en bevrijding: Pasen, Kerst, Witte Donderdag en de eerste zondag na Pinksteren.

Paars: de kleur van soberheid, ingetogenheid, bezinning, inkeer, boete en rouw. Eerst werd paars alleen gebruikt in de veertigdagentijd, later ook in de adventstijd.

Roze: het paars licht op tot roze. De kleur wordt in veel gemeenten gebruikt op de derde zondag van Advent en op de vierde zondag van de veertigdagentijd.

Rood: de kleur van vuur, verwijzend naar de Heilige Geest. De kleur wordt gebruikt op het pinksterfeest.

Groen: de kleur van hoop, groei, toekomst, leven. Groen drukt verwachting uit: 'Eens komt de grote zomer.' De kleur groen wordt gebruikt vanaf de eerste zondag na Driekoningen tot Aswoensdag (het begin van de veertigdagentijd), en vanaf de eerste zondag na Pinksteren tot Advent.

(Bron: <http://pkn.kerkenzevenaar.nl>)

Wat doet u zelf gewoonlijk rond de lijdentijd aan kleursymboliek?

"Zelf spreken we liever van veertigdagentijd dan van lijdentijd, maar dit terzijde. Wij hanteren in onze gemeente vier kleuren: rood, paars, wit en groen. Die gebruiken we in het kleed aan de kansel en op de avondmaalstafel, het zogenaamde antependium, en we dragen gekleurde stola's. Een stola is – profaan gezegd – de sjaal op mijn gewone, zwarte ambtsgewaad. Is er niets bijzonders aan de hand, dan is de kleur altijd groen. Groen is de kleur van leven: het Evangelie is leven; God is Leven en Hij geeft ons het leven. Is er een voorbereidingstijd, dan is het paars. Dat geldt zowel voor de voorbereidingstijd op Kerst als op Pasen. Paars is een kleur van ingetogenheid en inkeer. Heb je het over het feest zelf, dan is het – zowel met Kerst als met Pasen – wit. Die kleur staat voor reinheid, schoonheid, zuiverheid en feest – denk maar aan een bruidsjurk. De enige tijd dat we rood in de kerk gebruiken, is met Pinksteren. Want rood staat voor vuur. Dus eigenlijk is het vrij eenvoudig, bij ons althans. Er is ook zwart, voor Goede Vrijdag, en je hebt halverwege de veertigdagentijd roze, want dan licht het paarse op naar het wit. Dan is er al even een perspectief op Pasen. Maar ik doe het nooit, want dat maakt het veel te gecompliceerd."

Beklijven

Te gecompliceerd? Ds. Tjepkema licht toe: "Laten we eerlijk zijn: we zijn er niet mee groot geworden in de protestantse traditie. Om het echt te laten beklijven, zijn die vier kleuren voorlopig meer dan voldoende. Laat dit eerst maar eens tien, twintig of dertig jaar beklijven. Want in een gemeente zie je altijd dat het een deel van de mensen iets zegt, het andere deel niet. Dat heb je met alles: sommigen komen voor de liederen, anderen voor de preek."

U zou de kleuren niet graag opgeven in de kerk?

"Het is een oudchristelijk gebruik om met kleursymboliek te werken. Een Pavlovreactie is natuurlijk wat anders, maar het heeft er bij mij – en niet alleen bij mij – wel

'Tegenwoordig is het helemaal geen teken meer van vrijzinnigheid'

mee te maken. Vergelijk het met muziek. Als je zingt: 'O kom, o kom, Immanuel', dan denk je: o ja, het is Advent. Zie ik de kleur paars, dan weet ik: we gaan ons voorbereiden op een feest! Het is dus een onderstreping van het Evangelie, op een bepaald niveau in je bewustzijn. Vooral voor reformatische christenen met argwaan

voor versiering in de eredienst, kun je rustig zeggen: de Here God heeft Zélf verordend dat men alles, maar dan ook letterlijk alles, uit de kast moest halen voor de eredienst in de tabernakel en de tempel. Als in die tijd alles uit de kast moest worden gehaald, qua aankleding, dan mogen we dat nu ook doen. Als de vorm de inhoud maar niet overwoekert... Want dan krijg je dat God bij monde van de profeten zegt: 'Ik walg van uw erediensten, uw kleden, uw gebeden en uw offers.'"

Dat gevaar ziet u?

"Dat gevaar zie ik wel, dat mensen de vorm gaan gebruiken om zo te camoufleren dat men zich geen raad meer weet met de inhoud."

Kort en goed: de kerk mag kleur bekennen in de veertigdagentijd?

"Doet ze 't niet met kleden en kleuren, dan zou ze het sowieso met de inhoud moeten doen. De kerk moet, figuurlijk gesproken, áltijd kleur bekennen."

Gert-Jan Schaap